

ἀμπελόπρασσο τό, Λεξ. Κομ. Δεῖκ Γαζ. (λ. γήθρον) Λάουνδ. Περιδ. ἀδελόπρασσον Θράκ. (Αἰν.)

Ἐκ τοῦ μεταγν. οὗς. ἀμπελόπρασσον.

Τὸ ἄγριον ἢ κηπευόμενον λάχανον κρόμιον τὸ ἀμπελόπρασσον (allium ampeloprasum) τοῦ γένους τοῦ κρομίου (allium) τῆς τάξεως τῶν λειριωδῶν (liliaceae). Πβ. ἀγριόπρασσο.

ἀμπελοπρίονο τό, ἀμάρτ. ἀμπελοπρίονο Νάξ. (Φιλότη.)

Ἐκ τῶν οὗς. ἀμπέλι καὶ πρίονοι.

Μικρὸν κλαδευτήριον ὀδοντωτὸν χρησιμοποιοῦμενον ὑπὸ τῶν ἀμπελουργῶν. Συνών. ἀμπελομάχαιρο, κατσούνη, σβανᾶς.

ἀμπελορράβδα ἡ, Ἀθήν.

Ἐκ τῶν οὗς. ἀμπέλι καὶ ράβδα.

Γυνὴ ὑψηλὴ καὶ ἐστερημένη χάριτος (ὡς προσομοιάζουσα δηλαδὴ πρὸς ὑψηλὴν ράβδον, ἢ ὁποία πηγνύεται εἰς τὴν γῆν παρὰ τὴν ἀμπελον διὰ νὰ στηρίξη αὐτήν). Πβ. καὶ ἐπών. Ἀμπελορράβδης.

ἀμπελόρριζα ἡ, Νάξ. (Φιλότη.) — Λεξ. Δεῖκ Λάουνδ. ἀδελόρριζα Νάξ. (Ἀπύρανθ.)

Ἐκ τῶν οὗς. ἀμπέλι καὶ ρίζα. Ἡ λ. καὶ παρὰ Σομ.

1) Ὁ κορμὸς τοῦ κλήματος Νάξ. (Ἀπύρανθ.) — Λεξ. Δεῖκ Λάουνδ. 2) Τὸ παλαιὸν κλήμα Νάξ. (Φιλότη.): Ἡ ἀμπελόρριζα ἐτοιμάζεται νὰ κάμῃ κλωνάρι.

ἀμπελος ἡ, Κάρπ. Πόντ. (Τραπ.) ἀμπελε Τσακων. ἀμπελος ὁ, Ρόδ. Χίος ἀμπελον τό, Πόντ. (Ἀμισ.)

Τὸ ἀρχ. οὗς. ἀμπελος. Τὸ ἀρσ. ἀμπελος ἤδη μεσν.

1) Τὸ φυτὸν τῆς ἀμπέλου, τὸ κλήμα (vitis vinifera) Κάρπ. Ρόδ. Τσακων.: Ὡς ρίχνει ὁ ἥλιος τὰς ἀχτῖνες του... καὶ ἀμπελος τὰ φύλλα του (ἐπωδ.) Ρόδ. Ἡ σημ. ἀρχ. Συνών. ἀμπέλι 1, κλήμα. β) Ἀμπελος ἀναδενδρᾶς Χίος: Ὁ ἀγέρας ἐρριξέ μου τὸν ἀμπελο κάτω. Συνών. κλήμα-ταρσά. 2) Ἡ σταφυλὴ Πόντ. (Τραπ.) 3) Φυτὸν τι κισσοειδὲς Πόντ. (Ἀμισ.) Πβ. ἀμπέλι 1 γ.

Ἡ λ. ὡς τοπων. ὑπὸ τοὺς τύπ. Ἀμπελος ἡ, πολλαχ. Ἀμπελο ἐνιαχ. Ἀμπελος ὁ, Χίος Ἀδελό τό, Πελοπν. (Λακων.) Ἀδελος οἶ, Πελοπν. (Μάν.) Λίμνη τῶν Ἀμπελῶν Σίφν.

ἀμπελόσκαμμα τό, πολλαχ. ἀδελόσκαμμα πολλαχ.

Ἐκ τῶν οὗς. ἀμπέλι καὶ σκάμμα.

1) Ἡ μετὰ τὴν βλάστησιν κατὰ Μάρτιον ἢ Ἀπρίλιον γενομένη σκαφή τῆς ἀμπέλου πολλαχ.: Δὲν ἐγίνη γαλὸ τ' ἀδελόσκαμμα καὶ γι' αὐτὸ δὲν ἐπρόκοψε δ' ἀδέλι Κρήτ.

2) Κατὰ πληθ., ἡ ἐποχὴ τῆς σκαφῆς τῶν ἀμπέλων Κρήτ.: Ἐλὰ 'ς τ' ἀδελοσκάμματα κ' ἐγὼ θὰ σὲ πάρ' ἀργάτη.

ἀμπελόσπιτο τό, Κάρπ.

Ἐκ τῶν οὗς. ἀμπέλι καὶ σπίτι.

Ὁ ἐν τῷ ἀμπελῶνι οἰκίσκος.

ἀμπελοστάφυλο τό, Πελοπν. (Μεσσ.) — Λεξ. Μ. Ἐγκυκλ. ἀδελοστάφυλο Πελοπν. (Μάν.)

Ἐκ τῶν οὗς. ἀμπέλι καὶ σταφύλι.

Σταφυλὴ τῆς ἀμπέλου ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν τῆς ἀναδενδράδος ἀμπέλου. Ἀντίθ. κλήματα ρήσιο σταφύλι.

ἀμπελοσώχωρα τά, ἀμάρτ. ἀδελοσώχωρα Κρήτ.

Ἐκ τῶν οὗς. ἀμπέλι καὶ σώχωρα. Διὰ τὴν σύνθεσιν πβ. ἀμπελοπερίβολα, ἀμπελοχώρα κττ.

Ἀμπελοι καὶ κτήματα ὁμοῦ: Ἀσμ.

Δὲν ἔχω ἀδελοσώχωρα καὶ ὡς μὲ θωρεῖς με γράψε καὶ ἄνε σ' ἀρέσ' ἀκλούθα μου, ἃ δὲ σ' ἀρέσω γάψε (γράφω = φεύγω).

ἀμπελοτόπι τό, πολλαχ. ἀδελοτόπι Πελοπν. (Οἶν.) ἀμπιλοντόπ' Στερελλ. (Αἰτωλ.) ἀδிலοντόπ' Στερελλ. (Εὐρυταν.)

Ἐκ τοῦ μεσν. οὗς. ἀμπελοτόπιον.

1) Τόπος περιέχων ἀμπέλους ἐνθ' ἄν. 2) Τόπος κατάλληλος πρὸς φύτευσιν ἀμπέλων ἐνθ' ἄν.: Ἐκεῖ ἀπάνου 'ς τὴν πλευρά εἶναι καλὸ ἀδελοτόπι Οἶν.

Πβ. ἀμπελεῖα, ἀμπελεῶνας, ἀμπελολάσι, ἀμπελότοπος, ἀμπελοχώραφο, ἀμπελοχώριν, ἀμπελώνας.

ἀμπελότοπος ὁ, Θράκ. (Σαρεκκλ.) Ἰκαρ. Παξ. Πελοπν. (Ἀρκαδ. Καλάβρυτ.) Σύμ. — Λεξ. Κομ. Δεῖκ Γαζ. (λ. φυταλία) Περιδ. Βυζ. Ἡπίτ. Μ. Ἐγκυκλ. Βλαστ. ἀδελότοπος Θράκ. (Σαρεκκλ.) Κεφαλλ. Πελοπν. (Οἶν.) ἀμπιλότουπος Ἡπ. Μακεδ. Θράκ. (Ἀδριανούπ.) Στερελλ. (Αἰτωλ.) ἀδιλότουπος Θράκ. (Αἰν.) κ. ἃ.

Τὸ μεσν. οὗς. ἀμπελότοπος.

1) Τόπος περιέχων ἀμπέλους Θράκ. (Ἀδριανούπ. Σαρεκκλ.) Κεφαλλ. Πελοπν. (Καλάβρυτ.) — Λεξ. Κομ. Δεῖκ Γαζ. (λ. φυταλία) Περιδ. Βλαστ. Ἡ σημ. καὶ μεσν.

β) Τόπος ἐνθα ὑπῆρχε ποτε ἀμπελος Θράκ. (Αἰν.) Παξ. Πελοπν. (Ἀρκαδ.) Σύμ. 2) Μέρος κατάλληλον πρὸς φύτευσιν καὶ εὐδοκίμῃσιν ἀμπέλου Θράκ. Ἰκαρ. Παξ. Πελοπν. (Ἀρκαδ. Οἶν.) Στερελλ. (Αἰτωλ.) — Λεξ. Ἡπίτ. Μ. Ἐγκυκλ.: Ἐκεῖ ἀπάνου 'ς τὴν πλευρά εἶναι καλὸς ἀδελότοπος Οἶν. Πῆρι τρία στρέμματα ἀμπιλότουπον προῖκα Αἰτωλ.

Πβ. ἀμπελεῖα, ἀμπελεῶνας, ἀμπελολάσι, ἀμπελοτόπι, ἀμπελοχώραφο, ἀμπελοχώριν, ἀμπελώνας, ἀμπελώνι (Ι).

ἀμπελότραφος ὁ, ἀμάρτ. ἀδελότραφος Κρήτ.

Ἐκ τῶν οὗς. ἀμπέλι καὶ τράφος.

Περίφραγμα ἀμπέλου: Ἐχάλασεν ὁ ἀδελότραφος καὶ δαίνοντε τὰ κωπέλλα καὶ μοῦ κλέφτουνε τὰ σταφύλια.

ἀμπελότρυνος ὁ, ἀμάρτ. ἀμπελότρυνο τό, Πελοπν. (Σαραντάπ.) ἀδελότρυνο Πελοπν. (Τρίκκ.)

Ἐκ τῶν οὗς. ἀμπέλι καὶ τρύγος, παρ' ὃ καὶ τρύγο.

Ὁ τρυγητὸς τῶν ἀμπέλων.

ἀμπελοτρύπανο τό, Νάξ. (Φιλότη.)

Ἐκ τῶν οὗς. ἀμπέλι καὶ τρυπάνι.

Εἶδος τρυπάνου, δι' οὗ ἀνοίγονται ὅπαι πρὸς ἐμφύτευσιν ἀμπέλων.

ἀμπελότσαππα ἡ, Κάρπ.

Ἐκ τῶν οὗς. ἀμπέλι καὶ τσάππα.

Ἀξίνη, διὰ τῆς ὁποίας σκάπτουν τὰς ἀμπέλους. Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἀμπελαξίνα.

ἀμπελουδάκι τό, ἀμάρτ. ἀδελουδάκι Θήρ.

Ὑποκορ. τοῦ οὐσ. ἀδελούδι διὰ τῆς παραγωγικῆς καταλ. -άκι.

Ἀμπελος μικρᾶς ἐκτάσεως, ἀμπέλιον. Συνών. ἀμπελάκι, ἀμπελόπουλλο, ἀμπελούδι.

ἀμπελούδι τό, Μεγίστ. ἀδελούδι Θήρ. ἀδελούδ' ἱμβρ.

Ὑποκορ. τοῦ οὐσ. ἀμπέλι διὰ τῆς ὑποκοριστικῆς καταλ. -ούδι.

Ἀμπελος μικρᾶς ἐκτάσεως ἐνθ' ἄν.: Τ' ἀδελούδι μου μένα μοῦ 'καμε ἐκατό κοφίνια Θήρ. Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἀμπελουδάκι. Ἡ λ. καὶ ὡς τοπων. ὑπὸ τὸν τύπ. Ἀμπελούιν Κύπρ. Ἀμπελούδια Κύπρ.

ἀμπελούκλα ἡ, Κάρπ.

Μεγεθ. τοῦ οὐσ. ἀμπέλι διὰ τῆς παραγωγικῆς καταλ. -ούκλα.

Μεγάλη ἄμπελος. Συνών. ἀμπέλα, ἀμπέλαρος.

ἀμπελουργιανός ὁ, Χίος

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀμπελουργός καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. -ιανός μεταπεσὼν εἰς τὴν σημ. οὐσιαστικοῦ.

Ἀμπελοπούλλι 1, ὁ ἰδ.

ἀμπελουργός ὁ, σύνθηθ. ἀδελουργός πολλαχ. ἀμπελουργός πολλαχ. ἀδελουργός Λέσβ. Μακεδ. (Χαλκιδ.) κ. ἄ. ἀμπελουργός Ρόδ. ἀμπελουργός Ρόδ. ἀμπελουργός Κύπρ. ἀμπελουργός Κύπρ. Θηλ. ἀδελουργοῦ Πελοπν. (Μάν.)

Τὸ ἀρχ. οὐσ. ἀμπελουργός. Διὰ τὸν τύπ. Ρόδ. ἀμπελουργός πβ. τὰ ὅμοια αὐτόθ. ἀργάτης-ἀργιότης, ἀργός-ἀργιός. κττ.

1) Ὁ καλλιεργητὴς τῆς ἀμπέλου σύνθηθ.: Παροιμ.

Τ' ἀμπέλια θέν ἀμπελουργούς καὶ τὰ καράβια ναῦτες, τὰ ροῦχα τὰ μεταξωτὰ κορμὰ γιὰ νὰ τὰ βάξουν

(ὅτι τὰ μεγάλα ἔργα ἀπαιτοῦν εἰδικούς καὶ ἐμπείρους ἐργάτας. Ἡ παροιμ. μετὰ πολλῶν παραλλαγῶν πολλαχ.) ΝΠολίτ. παροιμ. 2,168. || Ἀσμ.

Ἡ μάνα μ' εἶν' ἀμπελουργός κι ἀφέντης μου δραγάτης

Ἡπ. (Τζουμέρκ.) Ἡ σημ. ἀρχ. Ἡ λ. καὶ ὡς ἐπών. Ἀδελουργός Κύθν. Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἀμπελάρις. β)

Ὁ διευθύνων τὴν ἐργασίαν τῶν ἐργατῶν τοῦ ἀμπελῶνος, ὅστις εἶναι καὶ εἰδικὸς περὶ τὴν περιποίησιν τῶν κλημάτων Μῆλ. 2) Ὁ φύλαξ τῶν ἀμπέλων Κρήτ. Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἀμπελᾶς 3. 3) Εἶδος κοιλίου διαιτωμένου ἐν ταῖς ἀμπέλοις Χίος (Συκ. κ. ἄ.) Συνών. ἀμπελίτης. 4) Τὸ πτηνὸν ἀμπελοπούλλι 1, ὁ ἰδ., σύνθηθ.: Ὅταν ἔρτη ὁ ἀδελουργός φεύγουν τὰ τρυγόνια Κεφαλλ. (Λειξούρ). Πβ. ἀρχ. ἀμπελῖς, ἀμπελίων. 5) Φυτόν τι τῆς τάξεως τῶν ἀγρωστωδῶν Σέριφ. Συνών. ἀγριάδα (1) 5.

ἀμπελουρξά ἡ, ἄγν. τόπ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. *ἀμπελούρα καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. -ξά.

Τὸ φυτὸν βρυωνία ἡ Κρητικὴ ἡ βρυωνία ἡ δίοικος (bryonia Cretica ἡ bryonia dioica). Συνών. ἀγριόκλημα 3, ἀμπελουρίδα 1.

ἀμπελουρίδα ἡ, Αἴγιν. κ. ἄ. — Λεξ. Ἡπίτ. Μ. Ἐγκυκλ. — ΠΓεννάδ. 1042.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀμπελουρξά καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. -ίδα.

1) Τὸ φυτὸν ἀμπελουρξά, ὁ ἰδ., Λεξ. Ἡπίτ. — ΠΓεννάδ. ἐνθ' ἄν. 2) Τὸ φυτὸν στρύχνος ὁ κηπαῖος ἡ ἐδώδιμος, ἥτοι διάφοροι ποικιλίαι τοῦ solanum nigrum (πβ. ΜΣτεφανίδ. ἐν Λεξικογρ. Ἀρχ. 6 (1923) 220) Λεξ. Μ. Ἐγκυκλ. Συνών. ἀγριοντομάτα, ἀγριοντοματῆς, ἀγριοσταφυλῆς 1, ἀγριοστάφυλο 1, βρομοβότανο, βρομόχορτο, μαυρόχορτο. [**]

ἀμπελοῦσα ἡ, Τῆν. ἀμπελοῦσα Τῆν.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀμπέλι καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. -οῦσα. Διὰ τὴν κατάλ. πβ. ἈνθΠαπαδόπ. ἐν Ἀθηνᾶ 37 (1925) 180 κέξ.

Ὅφισ τις ἀνιοβόλος.

ἀμπελοφάγος ὁ, ἄγν. τόπ.

Τὸ μεταγν. ἐπιθ. ἀμπελοφάγος οὐσιαστικοποιηθέν.

Τὸ πτηνὸν ἀμπελοπούλλι 1, ὁ ἰδ.

ἀμπελοφάσουλο τό, ἀμπελοφάσολο πολλαχ. ἀδελοφάσολο Ἀνδρ. Κρήτ. κ. ἄ. ἀμπελοφάσουλο σύνθηθ. ἀδελοφάσουλο Πελοπν. (Οἶν. κ. ἄ.)

Ἐκ τῶν οὐσ. ἀμπέλι καὶ φασόλι, παρ' ὃ καὶ φασούλι.

Τὸ φυτὸν δόλιχος ὁ λοβός (dolichos lubia) τοῦ γένους τοῦ δολίχου (dolichos) τῆς τάξεως τῶν ψυχανθῶν (papilionaceae) σπειρόμενον συνήθως εἰς τοὺς ἀμπελῶνας σύνθηθ.: Ἀμπελοφάσουλα βραστά-γαχνί-σαλάτα σύνθηθ. Συνών. ἀραποφάσουλο, βελονάκι, λουβί, φασολάκι, χαρώνει, χαρωφάσουλο, χωριατοφάσουλο. [**]

ἀμπελοφράχτης ὁ, Ἰόνιοι Νῆσ. (Κέρκ. κ. ἄ.)

Ἐκ τῶν οὐσ. ἀμπέλι καὶ φράχτης.

Τὸ φυτὸν ὄνοσμα τὸ ἐχιοειδές (onosma echiodes) τῆς τάξεως τῶν τραχυφυλλωδῶν (borraginaceae). Συνών. βραχοτσικλα, μελίχορτο. Πβ. ξυλόθρουμπος.

ἀμπελοφύλακας ὁ, πολλαχ.

Ἐκ τοῦ μεσν. οὐσ. ἀμπελοφύλαξ.

Ὁ φυλάσσων τὰς ἀμπέλους πολλαχ.: Μπαίνω ἀμπελοφύλακας (μπαίνω = διορίζομαι) Εὔβ. Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἀμπελᾶς 3.

ἀμπελοφυλακιάτικο τό, ἀμάρτ. ἀμπελοφ'λακιάτ'κου Στερελλ. (Αἰτωλ.)

Τὸ οὐδ. τοῦ ἀμαρτ. ἐπιθ. ἀμπελοφυλακιάτικος οὐσιαστικοποιηθέν.

Ἡ ἀντιμισθία τοῦ ἀμπελοφύλακος: Πληρώνουμι ἀμπελοφ'λακιάτ'κου πέντι δραχμὲς τοῦ στρέμμα. Συνών. ἀμπελιάτικο 1, ἀμπελικιάτικα.

ἀμπελοφυλλάτη ἡ, ἀμάρτ. ἀδονοφυλλάτη Σύμ.

Οὐσιαστικοποιηθέν θηλ. τοῦ ἀμαρτ. ἐπιθ. ἀμπελοφυλλάτος, ὁ ἐκ τοῦ οὐσ. ἀμπελόφυλλο, παρ' ὃ καὶ τύπ. ἀμπενόφυλλο.

Πλακοῦς ἐκ πολλοῦ κριθίνου ἀλεύρου παρεμβαλλομένου μεταξὺ φύλλων ἀμπέλου.